

OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode 12:00 uur d.d. 5 maart – 12:00 uur d.d. 6 maart

Directie Communicatie VWS | Met input van RIVM, BZ, IenW, RVO, OCW en SZW

10.2e

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> Nederlanders besmet en/of geïsoleerd in gebieden getroffen door COVID-19 Patiënten, medewerkers en bezoekers van gesloten Nederlandse ziekenhuizen Bedrijven die afhankelijk zijn van getroffen gebieden 	<ul style="list-style-type: none"> Familie, vrienden, omwonenden van getroffen Nederlanders Zorginstellingen en personeel Organisaties met getroffen medewerkers/studenten Werknemers en klanten van getroffen bedrijven 	<ul style="list-style-type: none"> Actieve burgers die zich (o.a. op sociale media) zorgen maken over het virus Algemeen publiek Politici

Samenvatting

- De media-aandacht voor COVID-19 blijft donderdag en vrijdagochtend groot en divers. Er is met name aandacht voor nieuwe besmettingen, de gevolgen voor zorginstellingen en de economische gevolgen.
- Donderdag is er veel media-aandacht voor de stijging van het aantal besmettingen van naar 82. Met name regionale media berichten volop over nieuwe besmettingen, vaak na verklaringen van ggd's of gemeenten.
- Uit een grote enquête van vakbond NU'91 blijkt dat verpleegkundigen zich zorgen maken over tekorten van beschermende middelen. In Limburg zou al een tekort aan mondkapjes. Ook politieke partijen spreken hun zorgen over mogelijke tekorten uit tijdens het plenair debat. De GGD's gaan mondkapjes en andere beschermingsmiddelen beter verdelen over zorgverleners.
- Aan het einde van de ochtend is er veel aandacht voor het eerste sterfgeval door COVID-19 in Nederland. Het gaat om een 86-jarige man uit Hoeksche Waard. Twee huisartsen die hem zaterdag en zondag thuis bezochten zitten uit voorzorg in quarantaine. Zij hebben volgens de gemeente geen klachten.

Karakterisering berichtgeving

- De media-aandacht voor COVID-19 blijft donderdag en vrijdagochtend groot en divers. Er is met name aandacht voor nieuwe besmettingen, de gevolgen voor zorginstellingen en de economische gevolgen.
- Donderdag is er veel media-aandacht voor de stijging van het aantal besmettingen van naar 82. Met name regionale media berichten volop over nieuwe besmettingen, vaak na verklaringen van ggd's of gemeenten. Ook zijn er steeds vaker verklaringen over besmettingen vanuit onderwijsinstellingen of werkgevers.
- Volgens RTL Nieuws maken verpleegkundigen zich zorgen of er wel genoeg mondkapjes en beschermende brillen zijn. Dat zou blijken uit een grote enquête van vakbond NU'91. In Limburg is volgens RTL Nieuws al een tekort aan mondkapjes. Ook politieke partijen spreken hun zorgen hierover uit tijdens het plenair debat.
- De aandacht voor besmettingen onder ziekenhuismedewerkers houdt de afgelopen periode ook aan.
- Van alle aandacht in de media vanochtend gaat veel uit naar het debat van minister Bruins met de Kamer.
- O.a. Nieuwsuur, AD en Telegraaf besteden aandacht aan de 900 Vindicat studenten die zaterdag vervroegd terugkomen uit Noord-Italië. Mensen noemen de reis bij Nieuwsuur "een onverstandige keuze" en "belachelijk". De GGD vangt de bussen zaterdag op één locatie op.
- Aan het einde van de ochtend is er veel aandacht voor het eerste sterfgeval door COVID-19 in Nederland. Het gaat om een 86-jarige man uit Hoeksche Waard. Twee huisartsen die hem zaterdag en zondag thuis bezochten zitten uit voorzorg in quarantaine. Zij hebben volgens de gemeente geen klachten.
- Ten slotte gaan veel media ook de afgelopen periode weer in op de economische gevolgen van het virus.

SISOS (Slachtoffers - Identiteiten – Schade - Oorzaken - Scenario's)

- Aantal besmettingen bekend in de media, al dan niet op basis van een enkele test: 96 (onder voorbehoud)
- Van de gemeenten Eindhoven, Helmond, Loon op Zand, Rotterdam, Houten, Soest en Coevorden is bekend dat mensen uit verschillende huishoudens/gezinnen besmet zijn. Er is vrij veel informatie bekend over hun

identiteiten en hoe ze met elkaar verbonden zijn. Het gaat om meerdere gezinnen die gezamenlijk zijn gaan skiën in Noord-Italië.

- 38 slachtoffers die in de media bekend zijn, kunnen niet gelinkt worden aan een van de gemeenten die door de RIVM zijn bevestigd als plaatsen waar besmettingen zijn opgetreden. 4 van hen zijn medewerkers in een ziekenhuis. 5 personen zijn bekend als werknemer bij een groot bedrijf/organisatie.
- Het valt op hoe regionale media regelmatig de balans opmaken van het aantal lokale besmettingen, daarbij worden nog altijd veel gegevens onthuld zoals de leeftijd, woonplaats en de locatie waar men verblijft.
- Vanochtend wordt bekend dat de 86-jarige man uit (vermoedelijk) Oud-Beijerland is overleden. Huisarts Nicole Zengerink van huisartsenpraktijk Bij de Molen in Strijen en huisarts Evers uit Heinoord, die zaterdag en zondag op huisbezoek gingen bij de man, zitten volgens media uit voorzorg in quarantaine.
- Er is slechts een andere persoon van boven de pensioengerechtigde leeftijd bekend, die besmet is. Dat is een 74-jarige man uit de gemeente Beekdaalen. De man ligt in isolatie in het Zuiderland ziekenhuis in Sittard-Geleen. Ook van hem is niet bekend waar hij het virus heeft opgelopen.
- Lokale autoriteiten spreken regelmatig waardering uit voor de handelswijze van inwoners die bij ziekte en/of na terugkomst uit Italië preventief thuis zijn gebleven en zo geen andere mensen hebben kunnen besmetten. Zo prijst de burgemeester van Lingewaard een vrouw in Huissen die uit voorzorg thuis bleef.
- [REDACTED] uit Tilburg raakte besmet en vertelt bij [Omroep Brabant](#) openlijk over haar verblijf van vijf dagen in een kille ziekenhuiskamer, afgesneden van de buitenwereld.
- 15 Nederlanders die vanwege een coronaquarantaine vastzaten in een hotel op Tenerife zijn terug in Nederland. Ze kwamen vanmorgen vroeg met een bus aan op luchthaven Schiphol.

10.2e

Besmettingen in ziekenhuizen

- In zeker vijf Nederlandse ziekenhuizen zijn medewerkers besmet geraakt met het nieuwe coronavirus, schrijft [NOS](#) donderdagavond. Ook het RTL Nieuws van 19:30 uur heeft hier speciale aandacht voor. Het gaat om ziekenhuizen in Amsterdam, Rotterdam, Eindhoven, Den Bosch en Breda. Als gevolg van infecties waren een ziekenhuis en sommige afdelingen bij andere klinieken tijdelijk dicht.

Scenario's

- Als het coronavirus zo om zich heen grijpt dat meer dan 1000 tot 1200 kwetsbare patiënten in een geïsoleerde omgeving verpleegd moeten worden, ontstaan grote problemen. Dat staat volgens [RTL Nieuws](#) donderdag in een verslag van een bijeenkomst dinsdag van de ministers Bruins (Volksgezondheid) en Grapperhaus (Justitie) met 25 burgemeesters, de voorzitters van de veiligheidsregio's.

Informatiebehoefte

- Op het informatienummer voor het coronavirus zijn donderdag 4.115 telefoontjes beantwoord. De meest gestelde vragen zijn: Ik ben ziek. Kan dat het nieuwe coronavirus zijn? Wat zijn de symptomen van het nieuwe coronavirus? Ik wil een evenement bezoeken/organiseren. Moet ik voorzorgsmaatregelen nemen?
- De VWS-webcare heeft donderdag zo'n 535 berichten afgehandeld. Een deel van de berichten gaat over de stijging naar 82 besmettingsgevallen. Daarnaast zijn er negatieve berichten over de genomen maatregelen.
- Bij RVO.nl hebben op 5 maart twaalf ondernemers gevraagd om informatie. De meeste vragen hebben betrekking tot reisadvies, advies rondom internationale bijeenkomsten, vragen over vergunningen voor werktijdverkorting, export/import uit China of willen uitstel voor de start van subsidies of een verlenging van de realisatietermijn. Sinds 1 december 2019 zijn er 53 Corona-gerelateerde vragen binnengekomen.
- Vragen over huisdieren blijven terugkomen in de media. [RTL Nieuws](#) beantwoordt zes vragen hierover.
- Er wordt veel gewaarschuwd voor nepnieuws over het coronavirus, maar de meeste gedeelde nieuwsberichten zijn betrouwbaar. De meeste links gaan naar serieuze nieuwssites, de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) of het RIVM. Tegelijkertijd is nepnieuws honderden keren verspreid en daarmee heeft het waarschijnlijk vele duizenden mensen bereikt. Dat blijkt uit onderzoek van de NOS en datajournalistiek platform [Pointer van de KRO-NCRV](#) naar nieuwsberichten die via Twitter zijn gedeeld.
- [GeenStijl](#) begint een eigen 'coronavirus tracker' op basis van het [dashboard](#) van Johns Hopkins University.

- (Juridische) adviesbureaus springen in op de informatiebehoefte bij werkgevers. Op websites wordt advies gegeven wat je als werkgever kan en moet doen tegen het coronavirus. Zij wijzen op de vergaande verplichtingen voor werkgevers.

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

Zorg

- Apothekers maken zich zorgen over een mogelijk medicijntekort door COVID-19, meldt Omroep Gelderland. Ook KNMP merkt de zorgen die apothekers hierover hebben, stelt een woordvoerder.
- Bij de apotheken van beide ziekenhuizen [Leids Universitair Medisch Centrum en het Alrijne Ziekenhuis] zijn desinfecterende middelen en mondmaskers uitverkocht. 'Helaas hier niet verkrijgbaar', zo luidt de verontschuldiging op een A4-tje bij de ingang van de Alrijne-apotheek.
- De GGD's gaan mondkapjes en andere beschermingsmiddelen beter verdelen over zorgverleners.
- Het aantal laboratoria dat onderzoek doet naar besmettingen met het nieuwe coronavirus gaat de komende dagen verdubbelen, zegt viroloog [REDACTED] van het RIVM. Nu zijn dat er nog 14. De capaciteit wordt per dag naar verwachting met zo'n duizend tot vijftienhonderd monsters vergroot.

10.2e

Huisartsen in quarantaine

- Twee huisartsen in Berlicum die deze week contact hebben gehad met een cliënt die het coronavirus heeft opgelopen, hebben voorlopig geen patiëntencontacten in hun praktijk. Dat is in overleg met de GGD Hart van Brabant besloten. De huisartsen zijn inmiddels getest op het coronavirus en hebben geen klachten en zijn niet ziek. Toch is uit veiligheidsoverwegingen met de GGD besloten dat ze even geen patiënten zien.
- Ook twee huisartsen in Hoeksche Waard zitten uit voorzorg in quarantaine. De twee gingen zaterdag en zondag op huisbezoek bij de 86-jarige man uit de Hoeksche Waard die vandaag overleed aan COVID-19.

Ziekenhuizen nemen maatregelen

- [Volkskrant](#) schrijft op de voorpagina dat zorgmedewerkers ook na contact met een coronapatiënt gewoon moet blijven doorwerken. Deze nieuwe richtlijn, die de Nederlandse Vereniging van Ziekenhuizen (NVZ) en het RIVM donderdag publiceerden, moet ziekenhuizen helpen genoeg –personeel te kunnen inroosteren, ook nu het coronavirus zich verder verspreidt.
- Het Jeroen Bosch Ziekenhuis in Den Bosch ziet af van de operaties die voor vrijdag gepland stonden. Hiermee wil het ziekenhuis genoeg eenpersoonskamers overhouden voor patiënten met het nieuwe coronavirus, of symptomen hiervan.
- In het St. Antonius Ziekenhuis in Utrecht (Leidsche Rijn) is donderdagochtend bij een patiënt het coronavirus vastgesteld. Het gaat om een patiënt die enkele dagen op de verpleegafdeling van het ziekenhuis verbleef. De patiënt is donderdagmiddag ontslagen uit het ziekenhuis en wordt nu thuis verder begeleid door de GGD. Voor de afdeling waar de patiënt lag, geldt een opnamestop van 24 uur. Patiënten die donderdag op deze afdeling zouden worden opgenomen, zijn op een andere afdeling geplaatst.
- Het Leids Universitair Medisch Centrum (LUMC) doet er alles aan om het risico op coronabesmetting te verkleinen. Zo staan al gelijk bij de ingang van het ziekenhuis ontsmettende middelen voor bezoekers, met het verzoek om de handen te wassen. Bij het Alrijne Ziekenhuis, iets verderop aan de Houtlaan, zijn al die extra ontsmettingsmiddelen en waarschuwingen afwezig.

Aandacht voor negatieve coronatesten

- Ziekenhuizen communiceren actief over testen die nog lopen of negatief blijken. Zo schrijft [DvhN](#) dat een aantal personen negatief is getest in het Ommelander Ziekenhuis Groningen in Scheemda. [PZC](#) bericht dat het Albert Schweitzer ziekenhuis de uitslagen van alle coronatesten binnen heeft (allen waren negatief).
- Ook verschijnen er af en toe persoonlijke verhalen over negatieve testen. [Hart van Nederland](#) schrijft dat [REDACTED] en haar dochtertje, die net over de grens in Duitsland wonen, meerdere keren waren afgewezen door verschillende Nederlandse instanties voor een test. Maandag kon ze in het ziekenhuis in het Duitse Kleef terecht. De test bleek woensdag negatief. "Ik kan nu eindelijk opgelucht ademen".

10.2e

Lokale autoriteiten

- Er is voor vrijdag een extra overleg ingelast voor burgemeesters en/of wethouders over het coronavirus in de regio Nijmegen. Het overleg is een initiatief van de Nijmeegse burgemeester Bruls en vindt plaats in Tiel.

Hamsteren

- Berichten over maatregelen door mensen en organisaties blijven aanhouden, al is het wat minder dan eerder deze week. RTL Nieuws spreekt in het avondjournaal met Monique, die voorzorgsmaatregelen treft door extra boodschappen in de te slaan. "Je wilt de nooddingen in huis hebben." Volgens CBL worden er meer houdbare producten verkocht maar is er geen sprake van grootschalig extra inkopen. Dat inkopen is ook nergens voor nodig, want er is volgens het CBL voldoende voorraad in de keten. Ook minister Bruins riep tijdens het debat op om niet te gaan hamsteren.

Nepnieuws

- Het Amphia Ziekenhuis in Breda overweegt juridische stappen tegen het nepnieuwsaccount @coronanederland. Dat meldde woensdag dat in het Bredase ziekenhuis negen mensen zouden zijn overleden aan het coronavirus. De beheerders van het account hebben ook de aandacht van de politie ([BD](#)).

Sport

- Drie stafleden van Ajax zitten voorlopig in quarantaine. Het gaat om [REDACTED], inspanningsfysioloog [REDACTED] en een fysiotherapeut. De maatregel is uit voorzorg.
- In navolging van meer dan een handvol buitenlandse wielploegen hebben ook Jumbo-Visma en Team Sunweb aangegeven de Italiaanse voorjaarskoersen voor de komende weken te laten schieten. Dat betekent geen deelname aan Tirreno-Adriatico, Milaan-Sanremo en de Trofeo Binda (een vrouwenkoers).

10.2e

Evenementen

- De NPO onderzoekt meerdere scenario's voor het songfestival vanwege het coronavirus.

Onderwijs

- De 900 studenten uit Groningen die op skivakantie waren in Noord-Italië keren zaterdag met een stuk of twintig bussen vervroegd terug naar Nederland. De GGD staat klaar om de leden van studentencorps Vindicat op te vangen op een speciale locatie, waar ze (als dat nodig is) getest worden.

Luchtvaart

- Reizigers stellen massaal hun reizen uit of annuleren deze. Reisorganisaties en luchtvaartmaatschappijen hebben het aantal nieuwe boekingen al zien teruglopen met 50 tot 60%. Vooral China, de Canarische Eilanden en Italië zijn uit de gratie, maar ook andere bestemmingen zijn minder in trek, blijkt uit een rondgang van het AD. KLM verwacht dat het schrappen van routes op Italië niet lang zal uitblijven.
- VVD, D66, CDA en CU willen dat luchtvaartmaatschappijen met coulance worden behandeld tijdens de coronacrisis. Veel airlines vliegen nu met tegenzin met halflege kisten om hun rechten op luchthavens maar te behouden. De regeringspartijen willen dat minister Van Nieuwenhuizen zich in Europees verband hard maakt voor een tijdelijke versoepeling van de regels ([Schriftelijke Kamervragen](#)).
- KLM vindt het 'onbegrijpelijk' dat de Europese Commissie zich heeft uitgesproken tegen onmiddellijke versoepeling van de slotregels. "Enerzijds wil de EC een Green Deal en anderzijds worden wij zo gedwongen vluchten met veel CO2-uitstoot uit te voeren alleen maar om onze kostbare slots te beschermen".
- KLM haalt de resterende Boeing 747's uit de vloot door de coronacrisis als bezuiniging op korte termijn.
- Op Schiphol worden tot eind deze maand ongeveer duizend vluchten geannuleerd. Slotcoördinator Thomassen verwacht dat het aantal annuleringen nog verder gaat oplopen. Eind deze maand starten luchtvaartmaatschappijen ook al met het inplannen van hun zomervluchten. Thomassen denkt dat bijvoorbeeld het aandeel vakantievluchten naar Italië fors zal dalen.

Havens en maritiem

- Rotterdamse haven maakt zich op voor flinke 'coronadip', kopt FD. Volgens BNR (aan FD gelieerd) vangt de Rotterdamse de 'eerste klappen' van het coronavirus op. Het containerverkeer daalt met 20% in de

komende twee maanden. Verschillende bedrijven hebben werktijdverkorting aangevraagd, of overwogen dat. Volgens experts kan de coronacrisis langetermijngevolgen hebben voor de grootste haven van Europa.

Arbeidsmarkt / economie

- Telegraaf meldt dat inmiddels 550 bedrijven om financiële hulp hebben gevraagd bij de overheid. Volgens SZW zijn 107 aanvragen voor werktijdverkorting in behandeling en moeten er nog 285 in behandeling worden genomen. SZW heeft meer ambtenaren op de uitvoering van de regeling gezet, aldus de krant.
- BN/DeStem en Leeuwarder Courant melden dat de reiswereld wordt getroffen door het coronavirus. Reisorganisaties en luchtvaartmaatschappijen stellen investeringen uit, voeren vacaturestops in en vragen werktijdverkorting aan bij SZW. De Limburger schrijft dat ook de horeca verwacht om vaker om werktijdverkorting te moeten vragen door afnemende klandizie.
- Toeristische attracties in Nederland merken dat het rustiger is doordat er minder Chinese toeristen naar Nederland komen. De totale schade lijkt vooralsnog mee te vallen aangezien het grootste gedeelte van toeristen niet uit China, maar uit omliggende landen als België en Duitsland komt.
- Nederlandse afvalbedrijven en organisaties laten weten proactief maatregelen te nemen, maar ondervinden veelal nog geen directe gevolgen. Sterk internationaal opererende organisaties al wel. Dat is het beeld dat een rondgang van *AfvalOnline* langs een aantal organisaties oplevert.

Betekenisgeving

Zorgen om tekort aan beschermingsmiddelen

- Volgens RTL Nieuws zijn er zorgen over de bescherming van zorgpersoneel. "Verpleegkundigen maken zich zorgen of er wel genoeg mondkapjes en beschermende brillen zijn". Dat blijkt uit een grote enquête van vakbond NU'91. Men maakt zich zorgen over de eigen veiligheid zodra beschermende middelen niet meer voorhanden zijn. In Limburg is volgens RTL Nieuws al een tekort aan mondkapjes. GGD's gaan deze daarom hervredelen. Tijdens het plenair debat spreken ook alle politieke partijen spreken hun zorgen hierover uit.

Duiding besmettingen Nederland

- "Dit is het begin van een marathon", voorspelt bestuursvoorzitter Bart Berden van het Elisabeth-TweeSteden Ziekenhuis in Tilburg. "De fase waarin het virus niet meer valt in te dammen komt in zicht."
- Burgemeester van Tilburg Theo Weterings: "Dit is een marathon. En we zijn nog lang niet halverwege."
- Het aantal meldingen van corona-verdenkingen loopt zo snel op, dat nu de tweede fase van opschaling is begonnen, schrijft AD over de verdubbeling van het aantal laboratoria dat op het coronavirus test.
- De Leidse politicoloog Arjen Boin, expert in crisismanagement, stelt dat Nederland 'inconsistent' reageert op de komst van het coronavirus. Bestuurders zijn volgens hem laat in actie gekomen en 'lijken economische belangen te laten prevaleren', zo staat op de website van de Universiteit Leiden. Zo kunnen mensen uit risicogebieden als Italië, Japan, en Zuid-Korea nog probleemloos naar Nederland reizen en vice versa. Ook zijn grote evenementen nog niet afgelast. 'Het zou goed zijn als de premier of de minister van volksgezondheid dat duidelijk uitlegt'.

Besmettingen ziekenhuispersoneel

- Op sociale media vragen sommigen zich af of ziekenhuizen tekort zijn geschoten, stelt NOS.
- Bert Niesters, hoogleraar Medische Biologie en viroloog aan de Rijksuniversiteit Groningen, stelt niet dat ziekenhuizen te kort zijn geschoten, maar vindt het wel bedenkelijk dat enkele medewerkers van ziekenhuizen op vakantie zijn geweest in Noord-Italië en daarna door hebben gewerkt, terwijl ze symptomen vertoonden en uiteindelijk ook het virus bleken te dragen.

Peilen van sfeer in de buurt van besmettingen

- De sfeer is ontspannen bij de supermarkt in het centrum van Borne, waar het volgens [RTV Oost](#) even druk is als iedere andere donderdag. Nee, Bornenaren laten zich niet gek maken door het nieuws dat het coronavirus bij een dorpsgenoot is vastgesteld. "Iedereen heeft wel eens een griepje."

- Van coronavrees lijken de ongeveer 3500 inwoners in het gelovige Nieuwendijk geen last te hebben, meldt [Omroep Brabant](#). "Mijn huisarts zei vanmiddag dat men er rustig en nuchter onder is in Nieuwendijk", zegt Dominee Van Ommeren. "Het is niet zo zeer het gesprek van de dag."

Plenair debat coronavirus

- Telegraaf spreekt van een 'balanceeract' tijdens het debat: aan de ene kant wil de Kamer geen onnodige angst aanwakkeren, maar tegelijkertijd wil het niet overkomen als weinig waakzaam. Wat de partijen gemeen hebben, aldus Telegraaf, is hun zorgen over mondkapjes.
- Trouw spreekt van een 'nervuze stemming in de Tweede Kamer' en een 'flinterdun vertrouwen' bij enkele partijen bij de aanpak van de minister en het RIVM (met de PVV voorop) Maar er is ook begrip voor de 'rustige aanpak' van Bruins. Een aantal partijen spreekt juist hun grote vertrouwen uit in de experts.
- Volgens RD kreeg minister Bruins vanuit de Tweede Kamer "duidelijk meer steunbetuigingen dan kritiek".
- De meeste partijen prijzen de instanties en zorgverleners en wensen patiënten en hun naasten veel sterkte, schrijft NRC. Ze trachten een kalmerende toon aan te slaan. Toch hebben veel fracties ook zorgen en kritische vragen. Hoe zit het met de druk op huisartsen en de GGD'en? Zijn er voldoende testen om iedereen met klachten te kunnen testen? Hoe kan het dat sommige ziekenhuizen eerder op het virus testen dan andere? Wanneer mogen mensen nu wel naar hun werk, wanneer kunnen ze beter thuisblijven? Hoe zit het met het besmettingsgevaar in verpleeghuizen, als besmette bewoners daar mogen blijven? Hoe is het uit te leggen dat omliggende landen strengere maatregelen nemen dan Nederland?
- [RTL Nieuws](#) plaatst een overzicht van de belangrijkste vragen én de antwoorden die minister Bruins gaf.

Pensioenen

- Elsevier vreest nieuwe 'hevige discussies' over mogelijke pensioenkortingen als half maart duidelijk wordt hoeveel schade de rendementen van pensioenfondsen hebben geleden onder het coronavirus.

Arbeidsmarkt

- Volgens *Volkskrant* slaat het coronavirus hard toe in de sector van standbouwers. Het hoogseizoen voor beurzen en congressen is aangebroken, maar veel wordt afgelast vanwege het virus. Branchevereniging CLC-Vecta wil overheidssteun in de vorm van werktijdverkorting en overbruggingskrediet. VNO-NCW en MKB-Nederland roepen het kabinet op om meer te bieden dan alleen werktijdverkorting, aldus de krant.
- *RD* vraagt zich af wat de gevolgen zijn van het coronavirus op de werkvloer. De krant legt uit welke maatregelen een werkgever moet nemen voor een veilige en gezonde werkomgeving en verwijst naar de website van het RIVM waar de richtlijnen staan. *RD* noemt het aanvragen van werktijdverkorting als een goed alternatief voor een reorganisatie en gedwongen ontslag van boventallige collega's.
- ABN-hoofdeconoom Sandra Phlippen zegt in *RD* dat Koolmees goed heeft gehandeld door het mogelijk maken van werktijdverkorting. Ze vindt dat de overheid ook belastingkortingen kan doorvoeren voor branches die zijn getroffen. Ook denkt ze aan mogelijke inkomensondersteuning voor kwetsbare gezinnen. Op die manier kan de overheid een door het virus veroorzaakte recessie voorkomen, aldus Phlippen.
- Advies- en accountantskantoren wijzen op de mogelijkheid van werktijdverkorting als gevolg van het coronavirus. Er is op sociale media ook kritiek op de regeling: 'Corona wordt een mooi excuus om bedrijven nog meer te pampieren en werknemers tijdelijk werkloos te maken aan 65% van hun loon. En wie gaat het weer betalen?'

Economische gevolgen

- Het *FD* stelt dat het coronavirus het Europese stabiliteitspact op de proef zal stellen.
- *NRC Next* schrijft over de problemen in de techwereld als gevolg van de uitbraak van het virus. Volgens de krant gaat de wereldwijde productieketen voor elektronica over veel verschillende schijven waardoor deze erg kwetsbaar is. De Nederlandse chipfabrikant NXP verwacht een in dit kwartaal een omzetsdaling van 50 tot 150 miljoen dollar door leveringsproblemen bij toeleveranciers

- Er spelen twee problemen in de wereldeconomie, schrijft het *AD*. Enerzijds stagneert het goederenaanbod doordat fabrieken en transport stilliggen. Anderzijds is de vraag naar goederen drastisch afgenomen vanwege de dip in het toerisme en gebrek aan animo om te winkelen.
- 'Een groeiend leger economen' twijfelt aan het nut van de renteverlagingen zoals onlangs door de FED aangekondigd, schrijft het *AD*.
- Hoogleraar Fransoo van Kühne Logistics University in Hamburg verwacht bredere economische vraaguitval als gevolg van het coronavirus. Nu zijn vooral effecten merkbaar van de uitbraak in China maar op termijn zullen ook die van de uitbraak in Europa en de VS merkbaar worden, aldus Fransoo (*FD*).
- Volgens hoogleraren van Oxford kunnen schoolsluitingen voor forse economische problemen zorgen. Dit stond in het Financieele Dagblad nadat het bericht bekend werd dat momenteel 290 miljoen kinderen wereldwijd niet naar school gaan vanwege het coronavirus.

Wereldwijde uitbraak

- Volgens de chef van de WHO kan de epidemie van het coronavirus worden ingeperkt en beheerst door een gecoördineerde reactie van alle regeringen in de wereld. Hij uitte zijn bezorgdheid over sommige landen die het virus niet serieus genoeg nemen of er niets tegen doen.